SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 102. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 31, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 31-го ТРАВНЯ 1991 Ч. 102. РІК XCVIII.

УКРАЇНА ТА БІЛОРУСІЯ ОСКАРЖИЛИ МАГАТЕ

Відень, Австрія. — Тут в п'ятницю, 24-го травня, в останній день праці конференції Міжнародної агенції атомової енергії, присвяченій наслідкам катастрофи на Чорнобильській АЕС, гості з України і Білорусії гостро скритикували доповідь представника МАГАТЕ, у якій твердиться, що розміри лиха в наслідок аварії значно перебільшені.

Представник України Георгій Готовщиц заявив, що у звіті не відображена справжня картина зі станом здоров'я людей, серед яких тисячі осіб страждають від лейкемії, ушкодження імунної системи, хвороб щитовидної залози та інших тяжких недуг, на які масово почали хворіти люди після катастрофи в Чорнобилі.

Представник міністерства охорони здоров'я Білорусії Ольга Боблова додала, що жінки дуже тяжко переносять вагітність і пологи.

Заступник прем'єр-міністра Білорусії Іван Демик заявив, що доповідь МАГАТЕ не можна розглядати як остаточний документ про дослідження наслідків катастрофи.

ВИСТАВКА І. МАРЧУКА

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців в Америці запрошує на відкриття виставки картин мистця Івана Марчука з Києва. Імпреза відбудеться тут в суботу, 1-го червня, о год. 5-ій по полудні в Ґалерії ОМУА, 136 Друга авеню. Виставка відбуватиметься в будні дні від год. 6-ої до 8-ої вечора, в суботи і неділі від год. 1-ої по полудні до 9-ої вечора і триватиме до 9-го червня.

Судять слідчого КҐБ

Москва (ПСУРП). — Тут у понеділок, 27-го травня, трибунал Московського гарнізону почав розгляд справи капітана КҐБ Шароватого. Його звинувачують у тому, що в ніч з 23-го на 24-го листопада 1990 року він наїхав на групу студентів, після чого зник з місця трагедії. В результаті цього наїзду, дві особи загинуло, а один отримав тяжке поранення.

Захисники намагаються доказати, що капітан КҐБ намагався об'їхати якусь перепону і не бачив людей, бо його засліпила інша машина. А з місця подій він зник через свій психологічний стан. Як заявив капітан Шароватий, йому було вже байдуже, скільки осіб він забив.

Версії захисників не підтверджують матеріяли слідства та свідки. Підсудний і його захисники подали кілька клопотань, в тому числі клопотання скерувати підсудного на психіятричну експертизу.

Летючі козаки візьмуть участь у програмі Українського Фестивалю

Летючі козаки

Голмдел, Н.Дж. (Д.Т.). — Згідно з одностайним бажанням численної авдиторії Українського Фестивалю в Ґарден Артс Центрі, Голмдел, Н.Дж., знову виступлять в головній програмі „Летючі Козаки" і їх ансамбль „Трубка" з далекої Альберти, Канада.

Як і в минулому році в цьогорічному Українському Фестивалі, багатотисячна авдиторія в суботу 15-го червня, буде любуватися динамічними і гумористичними танцями, що їх виконуватимуть „Летючі Козаки", так, як колись танцювали козаки на Запорізькій Січі. „Летючі Козаки" разом з музичним ансамблем „Трубкою" творять чудову, унікальну мистецьку одиницю, яка задоволяє найбільш вибагливого глядача.

Патріярх Мстислав знову підтвердив готовість зустрітись з главою УКЦ

С. Бавнд Брук, Н.Дж. (Патріярша Канцелярія). — У п'ятницю, **24-го травня**, Патріярха Мстислава в Києві відвідали депутати Верховної Ради УССР Лесь Танюк, голова Комісії цієї ради у національних і духовних справах, та Михайло Косів зі Львова, які запропонували Патріярхові Мстиславі зустрітись з Кардиналом Мирославом І. Любачівським на Байковому кладовищі.

Крім того було запропоновано, щоб Патріярх Мстислав і Кардинал Любачівський відправили при цій нагоді Панахиду та промовили над могилами М. Грушевського та В. Стуса.

Патріярх Мстислав подякував депутатам за їхні заходи, спрямовані на те, щоб відбулась зустріч між первоієрархами обидвох українських Церков і запропонував зі свого боку відбути таку під кожним оглядом доцільну і вельми корисну зустріч у Каневі перед могилою Тараса Шевченка, 130-річницю смерти якого саме тепер відзначає весь **український народ**.

„ЯВІР" ГОСТЮВАТИМЕ В ЕДМОНТОНІ

Едмонтон, Алб. — Тут у суботу, 8-го червня, о год. 8-ій вечора відбудеться концерт вокального квартету „Явір" з України, під патронатом Українського Народного Союзу. Імпреза матиме місце в Citadel — Zledler Theater. За інформаціями слід телефонувати до Романа Британа (403) 477-6525, або до фірми „Євшан" (514) 630-9858.

В селі Урмань посвятили нову церкву

Джерзі Сити, Н.Дж. — До редакції наспіла вістка, що в квітні 1991 року відбулося посвячення української католицької церкви в селі Урбань Бережанського району.

Ту церкву почали будувати на початку 1938 року, коли парохом був там о. Степан Городецький пізніше душпастир на Словаччині і в Німеччині та парох української католицької церкви в Рочестері, Н.Й. В червні 1939 року мали закінчити будову церкви та її посвятити.

Однак війна перекреслила всі пляни. Московські окупанти розібрали церковні бані, а з церкви зробили склад збіжжя.

В 1990 році мешканці села відбудували церкву, поставили бані і в квітні цього року перевезено її посвячення. Так після 53 років страждань село Урмань має нову церкву, а давня з 1688 року залишилася як заповідник.

Н. МАТВІЄНКО В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут у суботу, 1-го червня, в Fashion Institute відбудеться концерт славної співачки з України Ніни Матвієнко. Початок о год. 7-ій вечора. Квитки в ціні 15 дол., для сеньйорів, студентів і дітей — 10 дол. За інформаціями телефонувати до фірми „Браво Інтернешенел" (215) 437-4815.

Нагороди Антоновичів призначені двом лавреатам в Україні

Вашінґтон. — Літературна і наукова нагороди Фундації Омеляна і Тетяни Антоновичів цього року вперше присуджено двом лавреатам з України і вперше ці нагороди будуть вручені на церемонії в Україні — в Києві 31-го травня. Літературну нагороду в десятий ювілейний рік цих премій здобув Валерій Шевчук за роман „Три листки за вікном", а наукову нагороду здобув Іван Дзюба за літературно-критичний есей „У всякого своя доля".

Фундація Антоновичів була заснована 1980-го року з метою сприяти розвиткові української культури, зокрема літератури, мистецтва і гуманітарних наук, як також допомагати українському народові й окремим українцям у доброчинних освітніх і релігійних ділянках. Найважливіша діяльність тепер зосереджена на наданні щорічних літературних і наукових премій як також стипендій і грошових дотацій для здійснення окремих україніснавчих проєктів.

Літературні нагороди присуджуються за видатні твори українською мовою, беручи до уваги високу мистецьку вартість твору „в поєднанні з творчою своєрідністю його мистецької форми". Наукові нагороди присуджуються за визначні праці українською або іноземною мовою з ділянки україназнавства — історії, історії літератури, мовознавства, мистецтвознавства і літературно-мистецької критики.

Лавреатів рекомендує жюрі, членами якого є визначні фахівці, професори американських університетів. Протягом останніх кількох років у склад жюрі входили професори Іван Фізер (голова), Богдан Рубчак, Роман Шпорлюк і Ярослав Пеленський. На 1990-91 рік до участи в жюрі запрошено д-ра Миколу Жулинського з Академії Наук у Києві.

Сьогодні лавреати не першіі літератори з України, що здобули нагороди Антоновичів, хоч велика більшість досі були з поза України. На початку 80-их років літературну нагороду було присуджено, хоч не вручено, Василеві Стусові, який в той час сидів у брежнєвському концтаборі, а торік нагороду здобула Ліна Костенко. На списку лавреатів літературної премії є також Василь Барка, Емма Андієвська, Юрій Коломієць, Наталя Лівицька-Холодна, Юрій Лавріненко, Леонід Плющ і Григорій Костюк.

(Закінчення на стор. 3)

Л. Каґанович подарував М. Ґорбачову золотий скарб

Москва. — Тут у журналі „Собеседник" ч. 13 за 1991 рік надрукована стаття Олександра Рискіна під заголовком „Золотий запас Сталіна", в якій автор розповідає про розкриття таємниці пам'ятника Феліксові Дзержинському в Москві.

Місяців два тому московська преса напівжартома повідомила, що поширились чутки, ніби пам'ятник Дзержинському вилитий з чистого золота. Мешканці столиці зауважили, що біля пам'ятника з'явилася охорона. До військових навіть підходили цікаві й запитували чи ніхто не намагався вночі відбити кусочок пам'ятника, на що охоронці відповідали, що таких спроб не було.

На цьому все затихло але охорона біля пам'ятника продовжує стояти вдень і вночі.

Та ось з'явилася згадана стаття О. Рискіна, в якій автор розповідає, що до їхньої редакції прийшов старий большевик Дмітрій Шепілов і розповів про золотий скарб на Луб'янці.

Виявляється, що Сталін в 1946 році наказав Берії добути золото Гіммлера у затоплених катакомбах Кеніґсберґу. Тоді знали про це Сталін, Берія, Каґанович і Шепілов. Каґанович підібрав бриґаду метробудівників, які знайшли золото вже через три місяці. Сталін наказав вилити з нього точну копію пам'ятника Дзержинському, який стояв на Луб'янській площі у Москві. Поверх золота нанесли бронзове покриття і поставили пам'ятник на місце залізного. Так Залізний Фелікс став золотим. Підійти до пам'ятника майже неможливо, бо він стоїть посеред площі, по якій снує безліч автомобілів. Площа добре оберігала його і могла б оберігати ще довго, але до президента СССР Михаїла Ґорбачова зателефонував Лазар Каґанович і попросив зустрітися з ним. Ґорбачов послав до нього одного з секретарів ЦК КПСС, якому Каґанович розкрив секрет золотого скарбу під умовою, що частину золота видадуть на реконструкцію старих станцій московського метро, якому знову буде присвоєне ім'я Л. Каґановича після його смерти.

Отже чутки про золотий пам'ятник підтвердилися, але автор статті звертає увагу на те, що громадськість про це довідалася лише через три місяці. А могла б не довідатися і довше. Д. Шепілов прийшов до редакції і розповів про все тільки тоді, коли до нього прийшли незнайомі ним особи з ЦК КПСС і зажадали підписку про нерозголошення згідно з формою „три нулі", тобто — найвищий ступінь секретности. Шепілов, який тримав таємницю понад 40 років, образився за виявлене до нього недовір'я. Він заявив, що тримав би таємницю і далі, коли б не Каґанович.

О. Рискін розповів, що експертизу пам'ятника провели три місяці тому, як тільки довідалися від Каґановича про таємницю. Пробу брали ночами і встановили, що в середині пам'ятника заховано понад 750 тонн чистого золота. Отже є підозріння, що М. Ґорбачов разом з партократією хотів приховати це від народу.

Шепілов розповів, що усі шахто- та метробудівники, які були причетні до пошуків золота у 1946 році, що щось знали про це, були знищені Берією.

ВПАЛА ЩЕ ОДНА КОМУНІСТИЧНА ОСТОЯ В АФРИЦІ

Аддіс Абаба, Етіопія. — Агентство Ассошіейтед Пресс і численні кореспонденти інформують, що еритрійські антикомуністичні повстанці, захопивши в суботу, 25-го травня, важливий стратегічний порт Асад над Червоним морем, перетяли всякі зв'язки Центрального комуністичного уряду зі зовнішнім світом.

В неділю і понеділок ті самі пресові агентства і кореспонденти інформували про появу повстанських загонів на передмістях столиці і опублікували заяву головного командування повстанських частин, у якій говориться, що, не зважаючи на нібито „мирні переговори", які ведуть у Лондоні представники Великобританії і ЗСА з комуністами Етіопії, повстанці отримали наказ атакувати комуністичні війська, які боронять Аддіс Абабу і взяти столицю масивним наступом. Під контролею комуністичного уряду залишилася тільки вузька смуга для відступу і якщо вони з цього не скористають, то стануть жертвою повстанської стихії.

Головні повстанські військові сили, головно танкові і панцерні, вже взяли кілька кварталів столиці, а решта кільканадцять тисяч повстанського війська оточують з усіх сторін Аддіс Абабу, щоб не допустити жодної допомоги зі зовні і втечі відповідальних за мізерну долю етіопців комуністичних функціонерів і вбивць з рядів державної служби безпеки. З летовища столиці піднімаються в повітря один за одним транспортові літаки, які вивозять чужинців, в більшості дипломатів і громадян закордонних держав. В цьому допомагають їм їхні амбасади.

Тим часом розкладена моральна армія комуністів займається грабуванням місцевого населення, або дезертирує в ряди повстанців. Банди провокаторів, поліціянтів, працівників державної служби безпеки, відповідальних за численні вбивства цивільного населення, повстанці карають на горло, тобто розстрілюють, або з ними дають собі раду місцеві активісти, прихильники повстанців.

В американській амбасаді залишилося дослівно тільки кілька осіб, завданням яких є допомогти американським громадянам завчасу покинути країну.

У СВІТІ

КОМЕНТУЮЧИ ВИСЛОВЛЮВАННЯ естонських керівників про можливості виходу їх республіки зі складу СССР на випадок виплати Москві компенсації в розмірі одного більйона долярів, речник совєтського президента Віталій Чуркін заявив, що в такій делікатній справі „торг недоречний". В. Чуркін сказав, що коли мова йде про долі мільйонів людей, „будь-яке звернення до 'більйонів' некоректне".

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ПАРЛЯМЕНТ Югославії відхилив пропозицію сербських комуністів висловити вотум недовір'я прем'єрові країни Анте Марковичеві. Вороже ставлення сербського керівництва до Марковича пояснюється намаганням прем'єра запровадити в Югославії ринкову економіку і одночасно зберегти федерацію. Одна з головних причин незадоволення заключається в тому, що Маркович виступає проти випуску незабезпечених грошей. Саме таким способом користувалися до недавнього часу сербські комуністи, які таким чином старалися тимчасово поправити фінансові справи республіки. Західні лідери і вашінґтонська Адміністрація підтримують курс Марковича, вважаючи, що він може забезпечити стабільність внутрішньої політики країни.

ВИСОКОПОСТАВЛЕНИЙ кубинський державний службовець повідомив, що Фідель Кастро має намір вивести своє військо з Анґолі цими днями, тобто на місяць раніше, ніж плянувалося. Віцепрезидент Державної ради Куби Хуан Алмейда Боске додав, що він особисто покине Анґолю разом з останнім кубинським вояком. Куба відмовляється назвати точну кількість свого війська в Анґолі. Відомо, що у 1988 році, після підписання мирного договору між Кубою і Анґолью з однієї сторони і Південно-Африканською Республікою з другої, в Анґолі перебувало 50,000 кубинських військовослужбовців. Згідно з даними ООН, Куба точно виконує графік виведення війська. Як заявив Х. Боске, кубинські цивільні особи також виїдуть з Анґолі найближчим часом. В різних ділянках економіки Анґолі працює коло 4,000 кубинських цивільних спеціялістів.

ІТАЛІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ преси повідомила, що починаючи з понеділка, 27-го травня, три дні не вийде ані один щоденник в країні. Страйк робітників преси викликаний тим, що профспілки у переговорах з власниками пресових концернів припинились, або як кажуть представники профспілок, зайшли у сліпий кут. Журналісти вимагають підвищки загальних платень, трирічних контрактів, більше свободи у підборі матеріялу, який має іти до друку. Досі власники погоджуються тільки на одну вимогу — підвищку платень для журналістів і редакційного персоналу. Якщо не дійде до згоди, профспілки пропонують оголосити довготривалий страйк, а це означатиме великі втрати для власників і невигоди для читачів.

КОЛИШНІЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Великобританії Марґарет Тачер перебуває в Москві на п'ятиденній візиті. Вона нібито перебуває в СССР у приватному характері на запрошення кількох університетів, які попросили її дати кілька лекцій з міжнародної політики. У понеділок, 27-го травня, М. Тачер виступила в Московському університеті з лекцією про міжнародні відносини під теперішню пору і, як кажуть кореспонденти, її лекцію дуже позитивно сприйняли не тільки студенти, але також чимало членів факультету. Тачер при тому заявила, що Захід, мовляв, правдиво зацікавлений у переведенні дійсних економічних реформ і готовий допомогти Москві в цьому. Сперш треба, на думку Тачер, щоб уряд значно обмежив компетенції урядових чинників у справах економіки і дав можливість приватному секторові виявити свою власну ініціятиву. Кореспонденти кажуть, що Тачер не змінила своєї опінії про Михаїла Ґорбачова і заявила, що вона й далі буде його підтримувати.

ЛИВАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ голосами 46 проти одного схвалив мировий договір із Сирією, який в політичних колах тієї країни називають договором братерства, співробітництва і координації. Християнська частина населення Ливану виступила проти підписання договору, побоюючись, що 40,000 військовий контингент Сирії ніколи не буде виведений з Ливану і Ливан завжди залишиться під домінацією Сирії. Ізраїль також не одобрив підписання договору, рахуючись з тим, що сильна мілітарно Сирія перетворить Ливан у свою буферну зону і конфлікти між нею і Ізраїлем можуть зрости.

ДЖ. БУШ МАЄ НАМІР ЗУСТРІТИСЯ З М. ҐОРБАЧОВИМ

Кеннебанкпорт, Ме. — Відповідаючи у вівторок, 28-го травня, на запитання журналістів на майданчику для гольфа поблизу свого маєтку в Каннебанкпорті, президент Джордж Буш сказав, що чергова зустріч на вершинах, мабуть, відбудеться швидше, ніж вважалося раніше.

Президент, правда, додав, що він не може назвати конкретної дати, а також не може повідомити, що на переговорах у справі скорочення звичайних озброєнь в Европі ліквідовані всі розходження.

Дж. Буш підтвердив свою колишню позитивну оцінку совєтсько-американських відносин на даному етапі, давши зрозуміти, що вона змінилася до ліпшого після проходиди весною минулого року.

Прохолода була викликана явним нахилом М. Ґорбачова в бік реакційних сил в Совєтському Союзі.

На думку представників Адміністрації президента Буша, совєтські офіційні особи в ряді приватних розмов дали зрозуміти, що Москва зацікавлена у якнайшвидшому проведенні зустрічі на вершинах, а головною темою вважає змінцнення економічного співробітництва з Америкою, яке стане основою фінансових зв'язків Совєтського Союзу з індустріяльно розвинутими країнами світу.

Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Ендрю Розентол, покликуючись на думку чинників Білого Дому, пише, що Дж. Буш все ще вважає приїзд Ґорбачова в Лондон передчасним, однак більшість учасників „сімки" не вбачають у зустрічі зі совєтським президентом нічого поганого.

Різниця у підході Лондону і Вашінґтону з одного боку і всіх інших членів „сімки" — з іншого заключається в тому, що Буш і прем'єр-міністер Англії Мейджор вважають західню допомогу лише гальмом на шляху неминучих реформ, а европейські країни, Канада і Японія побоюються, що без негайної допомоги совєтська економіка остаточно розвалиться, а наслідки цього краху негативно відіб'ються у всьому світі.

В АМЕРИЦІ

ВПРОДОВЖ ДВОХ МИНУЛИХ років велика кількість покинутих в'єтнамських дітей, батьки яких були американськими вояками, почали іміґрувати до ЗСА завдяки новоствореному в 1989 році законові. Ці діти це вже радше підлітки, яких доля жорстоко пограбувала, бо, виростаючи у В'єтнамі більшість з них були залишені на призволяще і не уважалися в'єтнамцями. Прибувши до ЗСА, вони також не є прийняті з відкритими руками, не зважаючи на те чи їхні батьки були білими чи чорними американськими вояками. Жодна з громад у ЗСА не приймає цих „амеразійців" і в результаті вони створили свою власну громаду в Каліфорнії біля місцевости Вестмінстер, котру місцеві громадяни називають „Малим Сайґоном". Хоча ЗСА дали їм притулок, то тим молодим людям не вдалося знайти місця своєї приналежности та, як твердить лікар-психіятр д-р Джин Карлін, „ці діти не належать нікуди".

КОЛИ ШУКАТИ У ВАШІНҐТОНІ відповіді на те, що станеться після того, як в Америці закінчиться економічний спад, то всі офіційні чинники почавши від Білого Дому, Конґресу чи члена Федеральної Ради Валютних Резерв твердять, що економічний зріст буде дуже повільним. Вони також підкреслюють і те, що до речі покривається з думкою багатьох економістів країни, що економічне відродження буде дуже інакшим від усіх попередніх, бо немає також спеціяльних поштовхів зі сторони уряду. Уряд натомість не хоче нарушувати бюджетного рішення схваленого минулого жовтня про зменшення дефіциту впродовж наступних п'яти років і тому не пропонує будьяких урядових витрат чи зниження податків, а це могло б бути саме ці поштовхи для швидшого економічного росту.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ заявив кореспондентам, що він хоче якнайскорше відбути вершинну конференцію з президентом Михаїлом Ґорбачовим, а посторонні спостерігачі уважають це його сиґналом про прихильне ставлення до прохань СССР про 1.5 біл. сільськогосподарських кредитів. Все ж таки конкретної дати на таку зустріч не усталено, хоча совєтські лідери намагаються таку зустріч відбути якнайскорше, бо їм конечно потрібна економічна допомога ЗСА. Одначе на превелике здивування президент Дж. Буш має сумніви, як ця економічна допомога має виглядати. Знову ж уряд СССР уважає, що без згоди ЗСА дати таку допомогу, він не має жодних можливостей наблизитися бодай до прелімінарних економічних змін і ринкової системи.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ проголосив, що президент Джордж Буш обрав генерал-поручника Денниса Реймера заступником шефа штабу Армії. Якщо кандидатуру 51-літнього Д. Реймера схвалить Сенат, його піднесуть до ранґи чотиризіркового генерала. Він прийде на місце ген. Ґордона Саллівана, якого призначено на шефа штабу на місце ген. Карла Вуоно, який відходить на пенсію.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА підтримав рішення федерального апеляційного суду з 1990 року, в якому сказано, що прокуратура мусить повністю переслухати свідків проти Олівера Норта, щоб ствердити чи будь-хто з них не мав до нього жодних упереджень після заслухання його зізнань про Іран-контра аферу перед Конґресом. Цим своїм рішенням без будь-яких пояснень Верховний Суд значно збільшив надії, що докази вжиті в розправі та при засуді О. Норта можуть бути уневажнені і тим самим поставлять під знак питання засуд Норта. В основному це більше ускладнить цю вже й так не надто ясну справу проти колишнього підполковника американської піхоти О. Норта, дорадника Крайової ради безпеки за урядування президента Рональда Реґена.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА ТОМУ 37 років вирішив, що сеґрегація в публічних школах є незаконним явищем і від тоді по цілій країні старалися дати можливість вступу до публічних шкіл американським громадянам, не дивлячись на расову приналежність. Одначе в південних стейтах ЗСА ця справа не була легкою до переведення в життя та ніколи не охопила всецілою публічних шкіл. Сьогодні ця сама проблема набирає іншого обороту: тоді чорні громадяни домагалися прав вступу до публічних шкіл, де не було ні одного чорного учня, сьогодні ці ж самі чорні не хочуть іти до публічних шкіл разом з білими, але домагаються окремих шкіл. Свої вимоги вияснюють вони тим, що окремі школи на цьому самому навчальному рівні є куди більш корисними. Одначе, щоби вони були на цьому самому рівні, треба мати фонди однаково поділені для обидвох, отже справа в загальному зводиться до справедливого розподілу публічних навчальних засобів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ще одна засекречена нарада з Ґорбачовим

За повідомленням із Москви у „Ню Йорк Таймсі" з 26-го травня 1991 року, в минулу п'ятницю 24-го травня відбулася у якійсь „дачі" недалеко Москви нова конференція дев'яти президентів союзних республік — між ними України, — на якій прийнято низку дальших постанов про децентралізацію влади і демократизацію устрою. На цій конференції рішено, між іншими справами, щоб скреслити зміну назви „Союз Совєтських Соціялістичних Республік", слово „Соціялістичних" заступити його „Суверенних". По-російськи — це буде надалі „ССР", по-українськи „Союз Радянських Суверенних Держав". Звучить дуже парадно й ориґінально, бо ні одна держава у світі, що її історія сягає сторіч перед народженням Христа, не називає себе „суверенною". У цьому випадку не виключений трагічний парадокс, що у назві членські республіки будуть „суверенні", у реальній дійсності, за комуністичного режиму все ще залежні від Кремля.

Правда, ця залежність меншатиме. У цьому дописі „Ню Йорк Таймсу" кажеться, що Ґорбачов погодився, щоб контроль над багатствами рідної землі та фабричною продукцією і закордонною торгівлею перебрали союзові республіки. Це добре, але знову таки, — як це перевести в діло, коли й існує могутній апарат Компартії і директорами фабрик та головних варстатів є партійні апаратчики. Знавці відносин в Україні твердять, що поважним союзником українського Руху є щораз сильніший „льокальний патріотизм" — без різниці національности і віровизнання. Єдиний фронт льокального патріотизму базується на ворожості супроти економічної експлуатації України Кремлем. Практика виявить, чи і наскільки той льокальний патріотизм відіб'ється на складі й політичному обличчі Верховної Ради України, де покищо українська меншина доказує чудес у поступовому здобуванні щораз нових концесій.

На цьому конспіративному зібранні минулої п'ятниці не було особисто президента Узбекістану, але він погодився на прийняті постанови. Обрано комісію, яка „без упину" працює над виготовленням остаточного тексту порозуміння і цей текст буцімто мають проголосити в першій половині червня. Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" запитує, яка доля чекає ці союзові республіки, які не брали участи у цій останній конференції, ані в попередній 23-го квітня. Такими країнами є: Грузія, Молдавія, Вірменія, Литва, Латвія й Естонія. Після конференції 23-го квітня ми читали, що тим впертим „бунтарям" признається право виходу із Союзу під умовою, що вони мусять заплатити відшкодування Москві (Кремлеві) за інвестиції, вкладені туди за комуністичної влади. Всьому світові відомо, що комунізм збіднював і нищив кожну підкорену йому країну, — як виглядатиме те відшкодування, кому і в якій висоті — це все вилами на воді писане.

У минулому тижні показували на телевізійному екрані мережі Ей-Бі-Сі, сцени з одного сільського господарства на корінній Московщині. Не сказано, чи це радгосп, чи колгосп, але те, що показано — це був один жах. Бідота, примітивізм і відсталість ще до часів панщини за царату. Сам американський коментатор звертав увагу, що коні й корови — „це шкіра і кості", був один трактор, але давно зламався і ніхто його не направив, селянин і жінка, які поралися — у лахміттях. Образ такої сільської господарки в імперії — це стид і ганьба для цієї імперії і для комунізму, що вони його надалі тримаються. Коли Міхаїл Ґорбачов прагне дістати від Заходу сто більйонів долярів для рятування загибаючої економіки, то не треба вченого економіста й фінансиста, щоб знав, що інвестувати такий велетенський капітал у країну, яка довела себе до стану руїни — це кидання гроша у бездонну криницю.

Ось таким чином в Евразії вариться далі. Спроби зберегти цілість імперії йдуть із спробами зберегти комунізм та піти на компроміс з визвольними рухами поярмлених народів. Усе це дуже складний процес із мінімальними виглядами на успіх.

Архипресвітер Сергій Кіндзерявий-Пастухів

ПОТРЯСАЮЧА КНИЖЕЧКА

Сучасними мірками міряючи, історія давня і ніби не до суті нашої уваги. Випадком попалися під руку потеряні записки з 84 року, і так схвилювали, що пройти мовчки невсилі.

Олюся, доня, на День Батька привезла мені в подарунку, між іншими книгами, маленьку, чорної обкладинки, книжечку. Каже: Випадково попалася, але почала читати; виглядає добре написана, прочитай, тату. „Вадим Делоне: Портрети за дротами". 1984. Стало трохи прикро: не пригадую прізвища; я, правда, не знавець російської літератури, але в загальному незле орієнтуюся.

Прочитав, як кажуть, не відриваючися: потрясаюча книжечка! Давно вже не доводилося читати такого. Подібні хвилювання були, пригадую, при читанні Снєгірйова, листа до безбожників Лук'яненка, дещо з Руденка, дещо з Григоренка, заяви, здається, Бадзя. Але портрети Делоне між усім тим — вершина. Кажуть, він мало писав, і несистематично, помер у Парижі 1983 на 35-му році життя. У совєтських „психушках" і тюрмах ще з 18-ти років життя. Талановитий поет-інтелектуал із висококультурної родини, що відчувається майже при кожному слові, і що стає зрозумілим, чому якраз так його сприймали „урки" та блатняки", про яких головно мова у книзі.

Портрети Вадима, — це глибокі психологічні студії подані ескізами. Пригадався мені знаменитий портретист Сєров; він своїх учнів наставляв кажучи, що портрет так треба малювати, щоб, коли доведеться показати тільки вухо, всі пізнали про кого йде мова... Отакі й портрети Вадима Делоне.

Але найважливіше, що мене схвилювало до сліз, це вгляд у глибину пропасти. до якої довів людину комунізм. (Делоне — глибоковіруючий православний християнин і безкомпромісний антикомуніст). Такої крайньої картини я досі не зустрічав. Тут не приклади, не статистика, не полеміка чи обвинувачення, тут справді „тільки" портрети. Але які ж портрети?! По них усе видно наскрізь, „як на долоні". Страшнішого засуду на злочинний, протилюдський, абсурдний, комуністичний кошмар я не знаю. Від людей, тобто. Бо від Господа Бога — цілком інша тема. Не знаю й чіткішого чи яснішого виявлення підлости цього, між відсталими людьми, „прогресивного" руху. Несподівано для мене, Вадим Делоне став переді мною і як речник моїх супроти комунізму застережень. Я, як і він, майже змалку все знав, розумів і бачив, але висловити не вмів адекватно. Тай тепер, вигляда, не все моє до людей доходить. А він сказав!

Статистики, жалі, диспути, суперечки, обвинувачення не залишають замітного сліду в житті. Єдина справжня свідомість робить тут ріжницю. А вона — не сума усього повищого; вона від крайнього, оста точного рішення серця. Від джерельного покаяння!

Статті, арґументи, ельоквентність забуваються; тільки образ мистецького прозріння в суть справи залишається настало. Знаю це навіть із особистого досвіду. Тому, Олюсь, для мене Делоне був справжнім подарунком! Ми, люди, дуже і безнадійно заплуталися у різних політичних тонкощах, економічних обставинах, культурних вимогах, суспільних потребах настільки, що про людину, ніби центральний арґумент, просто забули: у розрахунки майже неможливо включити. Майже? Та цілком відпадає. Приглядіться самі. Світ тепер живе статистиками, економічними розрахунками, культурними потребами, науковими вимогами чи суспільними законами настільки, що для людини, у тих колонках вартостей, дослівно нема місця. А що комунізм у всіх тих графіках має якісь формули чи відповіді, то й проблема людини навіть не встає.

А для сутності комунізму якраз цього й треба. Тут воно! Тому то й спокійно існує собі „велика зона" із своїми всяко ідейними „вертухаями". І все це зрозуміти, усвідомити можна тільки збагнувши, вивчивши та докладніше пізнавши „малу зону", тобто Архіпелаг. Наші політики навіть не підозрівають, що вони втрачають, пропускаючи неуважно комплекс зони, малої, і великої...

Із усього, що мені доводилося читати й чути про „малу зону", книжечка Делоне — вершинна картина й аналіза. А що комуністи не заперечили, ні не осудили, ясно: із досвіду знають, що публіка не зауважить (тож то!), а якщо й зауважить, не повірить. Оце воно! Ще Достоєвський виявив цю прикмету великого пляну: довести підлість до такої величини, щоб люди просто не могли повірити у можливість її (підлости) існування. Це, врешті, основна прикмета і козир усіх і всяких сатаністів віддавна!...

У Вільному світі (вільному значенню, про що далі) прийнялося поняття про якийсь важливий, позитивний експеримент, що його проводять мудрі люди на просторах колишньої Російської імперії, всякі там Леніни, дяді Джови, Брежнєви, Горбачови... Звідси політична мудрість: побачимо, що із цього експерименту вийде; нас воно і так нічого особливо не коштує. Кілька мільйонів на підтримку проводу? Велике діло!

Якщо зважити на факт, що по цій лінії це і преса, і всі найновіші, майже фантастичні засоби комунікації та впливу на думку загалу, то хіба, ж дивно, що ми, „свобідний світ" зі шкіри лізимо, щоб вивезти і якось зберегти той ідіотський, протилюдський, комуністичний „експеримент" уже понад півстоліття (від 1933 року щонайменше).

Вони цю гру прекрасно засвоїли і максимально використовують. Ми ж, цілком розгублено пробуємо все ігнорувати або заперечувати, бо ж, як це абсурд"! Від неправди!... Точно! „По плану"!

Найгірше, коли ми стаємо в позу знавців і мислителів та пробуємо все „зрозуміти". Делоне переконуюче показує, що із нашого „зрозуміння", охляла б сила й перемога ҐУЛаґу, знітився б він, мов пробитий надувний шар, почорніли б погони наглядачів та всіх інших вертухаїв, задихнулася б велика зона... Не стало б імперії зла... Просто, не стало б! І крапка. Так це тепер, запізнено, намагаються збагнути грузини, вірмени, литовці, взагалі прибалти, укра... простіть за гарячковість.

* * *

Гляньмо на висліди голосувань, проаналізуймо становище, врахуймо обставини; кидає мене в гарячку, в жах, в кошмари. Ми духовно в зоні, добровільно: проголосували ж! Як вже це так? Після голодомору,

(Закінчення на стор. 3)

Ярослав Падох

Шлях до гимну „Вже воскресла Україна"

(Слово д-ра Ярослава Падоха, почесного члена Головного Уряду УНСоюзу біля пам'ятника Т. Шевченка на Союзівці перед відкриттям звичайних річних нарад Головного Уряду УНС у понеділок, 20-го травня 1991 року.)

Ми, українці — патріотичний народ. І співучий народ. Любимо співати наш національний гимн при всякій оказії, великій і малій. І деклямувати свою відданість Україні аж до загину: „Душу, тіло ми положим!"

Цей гимн сам по собі — це гимн мінімалізму. Це не радісне й горде: „Хай живе!", але скупе: „Ще не вмерла"!

Це не британське „Пануй, Британіє, над морями. Британці ніколи не були рабами!", чи німецьке „Німеччино, Німеччино! Ти понад усе!", але бідне й скромне: „Ще не вмерла!" й то не оригінальне, бо запозичене в поляків: „Єще Польська нє згінела!"

Недаром погрозив пальцем розгніваний скептик:

„Ще не вмерла Україна,
Але може вмерти.
Ви самі її, ледачі,
Ведете до смерти!"

Сто років ми співали „Ще не вмерла", цей наш учорашній гимн. Сто з лишком років дожидаючи, коли радість з того, що ще не вмерла наша батьківщина, не зважаючи на історичні катастрофи заступить нова радість з куди важливішого приводу: воскресення України.

На жаль, ми не дочекалися ще цього благословенного часу. Ще далекий шлях до повної незалежности й соборности і до того, щоб ця нова радість тривало обняла всю Україну.

Але оце вже на наших очах, хоч не зусиллями й жертвами усього нашого народу і не на всіх її землях, воскресає Україна. У Львові і в Києві, у Дніпропетровську і Одесі, над Чорним морем і в Карпатах. Уже радить у столичному Києві парлямент України, схвалює, нікого не питаючи згоди, свою самостійність і соборність та обіцяє стати на реальний шлях, що веде до справжньої, не лише деклярративної, української суверенности!

Але ані повної самостійности, ані повної соборности ще досі немає. Тому, хоч нам уже не пора співати „Ще не вмерла Україна", то також ще не пора на гимн „Вже воскресла Україна".

Єдино реально є — й то не лише співати, але й змагатися „всім тілом і душею" п'ятидесятимільйонового народу до того, щоб з правом могти змінити слова свого національного гимну на „Вже воскресла Україна". Воскресла силами й волею своїх синів Шевченкового, козацького роду.

* * *

Щоб наблизити той час звернімся обличчям і душею до батька нашого народу Тараса Шевченка, в тіні пам'ятника якого оце стоїмо якраз у 130-річчя його смерти й пригадаймо його священні слова „Заповіту", Вставайте Кайдани порвіте!" Реалізація цього заповіту доведе нас до зміни нашого перестарілого неактуального гимну „Ще не вмерла" на „Вже воскресла Україна!"

Велика історична година вибила на нашому історичному годиннику. Трапляється історична нагода і реальна змога відзискати свою національну індивідуальність, відновити свою міжнаціональну ідентичність й замість бути далі предметом чужого насилля, стати підметом міжнародної спільности, як рівні з рівними, вільні з вільними, суверенні з суверенними.

Не сміємо, не можемо змарнувати цю, може вже останню, історичну шансу!

Говорить наш гимн, хоч і який він обмежений, говорить про душу, яка тіло, рве до бою, яке, інколи, треба положити за свободу. Цього наша доба, нехай лише часово, не вимагає. Але вимагає нашої великої, на велику історичну міру великої пожертви нашої праці і нашого майна. Всі можемо стати будівничими нашої перед віками утраченої державности. Не прогайнуймо цієї чесної, історичної нагоди!

Роман Кухар

ПЕРЕВИДАНІ В УКРАЇНІ ТВОРИ І. ФИЛИПЧАКА

Іван Филипчак, „Княгиня Романова", історичні повісті, історична Бібліотека „Дзвони", ч. 2., Редактор і впорядник тому Роман Коритко, обкладинка роботи М. Яціва, редакційна післямова, Видавництво „Червона Калина", Львів, 1990, ст. 343.

Завдяки енерґійним заходам нашої поетки Ірини Дибко-Филипчак, Видавництво „Червоної Калини" саме перевидало у Львові чотири твори історично-суспільної тематики Івана Филипчака (1874-1943), батька її чоловіка, св. п. д-ра Бориса.

Подія перевидання в Україні літературної спадщини заборонених досі совєтською владою українських письменників належить покищо до рідкісних проявів. Її увагу годі переоцінити. Перш усього, історичні повісті державницького напрямку, зокрема на тему Галицько-Волинської Держави, мають велике значення в національному вихованні рідної молоді. Якраз тому й нищили дощенту цього роду літературу й її творців совєтські окупанти України, аби ні сліду не залишилось від традицій незалежного державного життя нашого народу. Знищивши докорінно залишки його самобутнього існування, московсько-совєтські фальшівники історії намагались у створену ними порожнечу увілляти їхній імперіяльний протинародний зміст. Нарешті, таки на наших очах, розвалюється совєтська темниця народів, ота неприродно й насильно створена злюща комуністична імперія, а на її руїнах починають відроджуватись нетлінні первні вікових національних традицій. Проріст морально-духових вартостей, що зумовлюють загальний поступ національного відродження поневоленої досі країни, є провісником її кращого, вільного майбуття.

До таких піднеслих духових здобутків належить і література на тему історичного буття Галицько-Волинської Держави, що приносила честь нашому й пошану чужих народів. Із повістей Филипчака пізнаватимуть читачі причини величі й упадку цієї суверенної середньовічної нашої держави. Національна міць і суспільна справедливість державного ладу країни наших прадідів були основою й запорукою її могутности та будили пошану її сусідів і дальших народів. Внутрішнє роз'єднання, особисте честолюбство, братні незгоди, міжусобиці й себепобоювання за владу, посілості, престиж ослаблювали нашу батьківщину, загрожували її кордони, спокушували займанців рідної землі й доводили до її втрати.

Дослідам над славним періодом ранньої державности нашого народу присвятив своє життя й працю педагог, суспільний діяч і письменник доступного підходу для широких кіл читачів, український патріот, проф. Іван Филипчак. Перевидані тепер п'ятдесяттисячним тиражем вибрані його твори спроможні досягнути масового читача в батьківщині й зайняти увагу нашої молоді світлою добою в національному поході народу.

У своїй післямові ред. Коритко накреслив достатньо особистий і творчий силюет письменника Ів. Филипчака, подаючи факти з бібліографії його творчости й переказуючи зміст головних, особливо включених у це видання, повістей. Тут годиться з"ясувати, що тількищо виданий том, п. з. „Княгиня Романова", містить насправді чотири історичні повісті Филипчака, а саме: „Будівничий держави" (про князя Володимира, праправнука Ярослава Мудрого), „Іванко Берладник", або „Пропаща сила" (про покривдженого брата Ярослава Осьмомисла, Іванка, званого „Берладником"), „Княгиня Романова" (про дружину князя Романа Мстиславича, княгиню Анну) та „Дмитро Детько" (про чесного боярина в добу боярського свавілля й занепаду Галицько-Волинської Держави за останнього її володаря, Юрія II).

Книжку видано офсетним друком. Її оформлення й редакційна робота, при збереженні мовних особливостей автора, назагал задовільної, хоча трапляються й деякі мовні прогріхи, наприклад: замість надрукованих форм „в Гродно", „Гедимін", „Сянок", „Запорожжя", має бути: „в Ґродні-- (бо це місцевий, а не знахідний відмінок), „Ґедимін", „Сянік", „Запоріжжя"" тощо. За отриманими інформаціями, твір саме поширюється в Краю.

Обговорюване збірне видання чотирьох повістей „Червоної Калини", п. з. „Княгиня Романова", можна придбати на поселеннях, звертаючись на адресу: Mrs. Irene Fylypchak, 12 N. Orchard Way, Potomac, Md. 20854.

Ганна Черінь

На прощання Сурмачеві

На світі жив Сурмач, розумний і веселий,
Що з книгами і бджолами дружив.
Про нього слава йшла в міста і села
За мудре слово, за бандури спів.

Навчити вмів він і чужу дитину
Своєю ласкою та ще мистецтвом слів,
Щоб знала і любила Україну —
Цього ніхто так добре не умів...

Він обіцяв за мед і ліки знижку
І всім, хто купував у нього крам,
З любов'ю додавав цікаву книжку,
Бо вартість книг чудово знав він сам.

Він з медом розсилав свої привіти,
І жарти, і поради, і листи.
Він обіцяв сто літ, принаймні, жити
І нас учив, як цього досягти.

Обітниці своєї не довершив —
Пішов від нас — тепер бери та плач.
Наш піонер, один із тих, найперших —
Культури української Сурмач.

Мирослав Семчишин

„БЕЗЗАКОННЯ ДАЛІ ТРІЮМФУЄ"!

III.

Правда, у 1990 році у дніпропетровській області вже відкрито 257 перших кляс з українською мовою викладання, три середні школи отримали статус українських шкіл, на вимогу адміністрації появляються вже афіші і реклями українською мовою і починає з'являтися свідомість вивчення рідної мови. Але в інших містах области ніякого зворушення не видно. Русифікаційний процес триває, беззаконня на мовному фронті далі тріюмфує, бо російська мова панівна а українська викинена з рідного дому. До того ж стану, в якому опинилось українське населення треба додати ще той факт, що починаючи 1959-им роком територія Донбасу збільшилась на 700,000 російського населення, наплив якого з року в рік більшає... І в цьому ж Донбасі 60 відс. наслення творять українці а в місті Краснодон — ні однієї української школи. І цей нещасний Донбас треба завоювати добром, треба пробудити його вени (жили) бо ж 30 років він не чув своєї рідної мови. „Хочеться плакати рідною мовою"... Південно-східні реґіони — це біла пляма на карті національної України. Цього типу народ треба лікувати, починаючи від школи, в якій багато великоросійських шовіністів. А щоби відродити в народі історичну пам'ять, треба крім школи працювати теж над батьками, бо народ там ошуканий і темний.

Але вся проблема не тільки у відчуженні і втраті національної свідомости населення цих областей. Самі ствердження цього факту не дають розв'язки. Діло в цьому, що проголошений тому півтора року мовний закон не діє, а навпаки діє беззаконня. „Не чуємо слова Києва. Мало прийняти закон. Його треба впровадити в життя... Бо, коли за законом не стоїть держава, мало чого варта такий закон". Закон про мови не виконується, отож „чекаємо державного слова Києва". Автор пригадує слова депутата Володимира Яворівського: 'Буде держава — буде й мова'. Отже саме на оте „державне слово" чекає вся Україна Довго чекає віки й віки. І ми його врешті решт мусимо проголосити".

І оцей патетичний заклик справжнього патріота не відокремлений. Все частіше турбота про стан і перспективи рідної мови в Україні появляються на сторінках періодиків України.

І так наприклад, газета „Радянська Волинь" започаткувала публікацію серії статтей Василя Гея, присвячених національно-духовому відродженню України. У нашому розгляді мовної проблематики варто зупинитися над статтею В. Гея „Усе свої люди", в якій він зводить успішну полеміку з поглядами, тих, що в новому законі вбачають таку ж вимушену українізацію України, якою була вона у другій половині 20-их років, українізацію, потрібну в той час Москві і за яку опісля Україна заплатила велику ціну: бо фізичне знищення найкращих бо передових кадрів відродженої тоді України. Хоч як парадоксально звучить назва Товариство Української Мови ім. Т. Шевченка в Україні, то ані діяльности цього Товариства ані закону Верховної Ради про українську мову, ніяк не можна ототожнювати з насильною українізацією. Це непорозуміння!. Сьогодні ситуація зовсім інша!" „Не від розкоші а від великої біди, для захисту від тривалого насильства держави над свободою людини, з її одвічним правом на рідне слово і пісню, на любов до Батьківщини". Ми просто зобов'язані вважати за честь, не ображаючи людей іншої національності в Україні, дати дітям української землі право і можливість освоювати рідну мову і культуру".

При цій нагоді варта відмітити ще іншого порядку факти про своєрідну боротьбу, яку треба зводити з різними ретроградними, обскурантами, російськими шовіністами, а передусім таки зі своїми людьми, що, займаючи важні позиції не то що виступають проти практичного введення української мови у своє урядування, але навіть виступають проти самого існування ТУМ і чинять йому різні перепони.

Яскравим прикладом цього може бути полеміка редакції великого формату тижневика „Культура і Життя" (орган Міністерства культури та українського комітету проспілки працівників культури) з Київським Інститутом ім. О. Корнійчука. На сторінках цього тижневика було доведено, як важко у названому Інституті, що готує основні кадри працівників -фахівців для багатьох ділянок культурної творчости (а нині працює в ньому 25 докторів наук і професорів, 150 кандидатів наук, доцентів, заслужених артистів, мистців ітп) — утверджується закон про мову; скільки клопотів мають ті, що прагнуть відродити рідне слово і національний дух. У редакційній репліці на, вказати б, оборонну статтю адміністрації і професури цього Інституту м. і. читаємо: „Як важко утверджується в Київському Інституті Культури про мови в Українській РСР, скільки клопотів мають ті, хто прагне відродити у вузі (вищий учбовий заклад) рідне слово і національний дух. Дійшло до того, що їхні дії почали розцінювати як екстремістські вихватки. Не випадково обстановка в Інституті давно вже стурбувала громадськість, народних депутатів, ТУМ „мистців і учених".

Закінчення буде.

ВИСТУПАЮЧИ У ПАРИЖІ на пресовій конференції після зустрічі з президентом Франції Франсуа Міттераном, прем'єр-міністер Мадярщини Йожеф Антал закликав західньоевропейські країни збільшити **капіталовкладення** в економіку „молодих демократій Східньої Европи". За словами Й. Антала, нині понад 50 відсотків цих капітало**вкладень** припадає на долю З'єднаних Стейтів Америки. 40 відсотків зовнішньої заборгованости Мадярщини припадає на Японію і лише три відсотки на країни Спільного ринку. „Ми хотіли б створити більш збалансовану систему", — сказав мадярський прем'єр. Антал відлетів на батьківщину, не добившись від Міттерана відповіді на головне запитання: чи буде розглянута просьба Мадярщини про вступ у Спільний ринок. Европейська економічна спільнота відклала вирішення справи про прийняття нових членів до 1993 року.

ПОВІДОМЛЕННЯ З ОП НТШ У ВАШІНҐТОНІ

Оцим подаємо до відома, що збірка на ціли Матірного Т-ва НТШ у Львові, яку проведено між членами ОП НТШ у Вашінґтоні, принесла суму 1,120 долярів.

Жертводавцями, яким на цьому місці складаємо щиру подяку, були: по 50 дол. — Михайло Данкевич, Олекса Дрожньовський; 20 дол. — Лариса Фонтана; по 100 дол. — Іляріон Калиневич, ОП НТШ — Вашінґтон, Мирослав Раковський, Олекса Сокіл, Юрій Старосольський; 500 дол. — Теодор Залуцький. Разом: 1,120 дол.

Повищі гроші здепоновано на конті львівського НТШ ч. 16473 в Кредитовій Кооперативі „Самопоміч" в Ню Йорку.

За Виділ ОП НТШ у Вашінґтоні,
д-р Іляріон Калиневич, голова

Наукове Товариство ім. Шевченка у Ню Йорку

запрошує членів й українське громадянство на

ДОПОВІДЬ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І МОВИ В УКРАЇНІ

яку виголосить

ОКСАНА ЗАБУЖКО

з Києва

кандидат філософських наук, поетеса і прозаїк

що відбудеться

у суботу, 8-го червня 1991 р. о год. 5-ій веч. в домі НТШ в Ню Йорку

УПРАВА НТШ

Нагороди...

(Закінчення зі стор. 1)

Попередниками Івана Дзюби в здобутті наукової нагороди є Орест Субтельний, Лінда Гордон, Магдалена Ласло-Куцюк, Богдан Кравченко, Давид Сондерс, Роберт Конквест, Іван Химка, Юрій Шевельов і Марта Богачевська-Хомяк.

Церемонії вручення нагород відбуваються за участю фундаторів, членів журі, запрошених гостей і лавреатів, які виголошують промову на вибрану ними тему. Спочатку церемонії відбувалися в Українському Інституті Америки в Ню Йорку, а від 1988-го року в Джорджтавнському університеті в Вашінґтоні. Цього року вручення нагород відбудеться в Києві.

Фундатори нагород, Омелян і Тетяна Антоновичі, виїхали з України після Другої світової війни. З 1951-го року вони живуть у Вашінґтоні, де Тетяна Терлецька, за фахом лікар, протягом багатьох років була професором патології на медичному факультеті Джорджтавнського університету, а тепер очолює відділ нефрапатології в Державному Інституті Патології. Омелян Антонович, юрист, здобув докторат права в Українському Університеті в Празі 1943-го року. В Америці він працював у різних підприємствах і установах, а тепер займається сільско господарським ділом на власній фармі поблизу Вашінґтону.

„ЯВІР" В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ

Лос Анджелес, Кал. — Концерт вокального квартету „Явір", який приїхав з України під патронатом Українського Народного Союзу, відбудеться тут в Українському Культурному Центрі, Melrose Ave. — corner Vermont, в понеділок 10-го червня, о год. 7:30 вечора. За дальшими інформаціями слід телефонувати до Богдана Солюка (215) 466-6663 або до фірми „Євшан" (514) 630-9858.

Кобзарство за часів Київської Руси

Джерела свідчать, що ще за часів Київської Руси існували співці, які виконували твори на історичні теми. У „Слові о полку Ігоревім" зображується легендарний Боян, що „співав славу" воїнам-князям. У Київському Літописі під 1137 роком згадується співець Мануйло, а у Волинському Літописі під 1241 роком — Митус. Це наші пракобзарі. Кобзарі часів козаччини — прямі їх спадкоємці.

Микола Васильович Гоголь вважав кобзарів охоронцями бойової слави України. Кобзарі часів Запорізької Січі часто були не тільки охоронцями, але й творцями цієї слави. На жаль, сьогодні відомо не так вже багато про народних співців-запорожців.

Багатьох з них віддавали в навчання до старих кобзарів. Вони перебували на Січі як звичайні козаки. Брали участь у морських та сухопутних походах, займалися промислами. У вільний час кобзарі співали для своїх побратимів пісень, розповідаючи в них про долю українського народу. Дехто приходив до кобзи з підірваним здоров'ям, а найчастіше — з втраченим у військових походах зором.

Типово трагічну біографію має запорізький кобзар Грицько. Ще молодим козаком він разом із своїми товаришами потрапив у полон до турків. Там призначили його пильнувати за іншими полоненими. Але натомість Грицько роздобув їм турецький одяг і тим самим допоміг їм втекти з полону. Жорстока була помста турків над Грицьком — йому викололи очі. Незважаючи на всі перешкоди, Грицькові вдалося повернутися в Україну і стати кобзарем.

Кобзарі в ті часи піднімали дух козаків, кликали їх до перемоги над ворогами свого народу. Зрячі кобзарі брали безпосередню участь у битвах. Чимало з них загинуло геройською смертю, зокрема під час оспіваної Шевченком Коліївщини. У відомій історикам „коденській книзі" — сумному мартирології замучених шляхтою повстанців 1786 року йдеться також про трьох кобзарів — Прокопа Скригу, Василя Варченка та Петра Сокового.

Про що ж співали кобзарі, за що любили їх козаки і селяни?

Героїчний епос українського народу був одночасно і трагічним. Війна з турками і татарами, сумна доля невільників, українських бранців та бранок — ось тема багатьох дум та історичних пісень, зокрема таких, як „Маруся Богуславка", „Втеча трьох братів з Азова, з турецької неволі" і деяких інших, особливо багато дум та народних пісень присвячено подіям визвольної війни українського народу (1648—1654рр.).

Кобзарі по цілій Україні оспівували Богдана Хмельницького, полковників Івана Богуна, Морозенка та інших народних героїв.

Ось назви тільки деяких з пісень, що належать до циклу про визвольну війну: „Чи не той то кінь", „Хмельницький та Барабаш", „Іван Богун", „Ой Морозе, Морозенку", „Перемога під Корсунем". Багато пісень склали кобзарі про тяжку долю українського народу.

Треба пам'ятати, що кобзарі-запорожці — не тільки носії народної пам'яті. Це ще й яскравий, самобутній пласт музичної культури України. Звичайно набір інструментів, популярних у народі, не обмежувався кобзою. В пошані були також ліра, сопілка, цимбали, скрипка і ін.

Музична культура Запоріжжя визначалася рівнем розвитку інструментальної музики та співу на Україні в цілому.

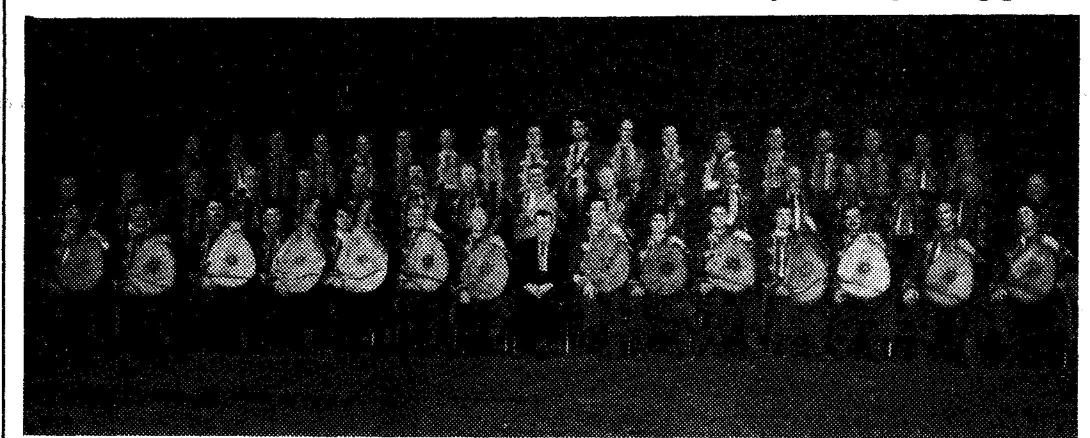
Певну увагу розвиткові музики приділяв Богдан Хмельницький, який любив слухати козацьких пісень і сам грав на кобзі. У 1652 році гетьман Хмельницький підписав Універсал про утворення музичного цеху на Лівобережній Україні, за аналогією з подібними цехами, що вже існували на той час у Львові та деяких інших українських містах. Музиканти, які об'єднувалися у співочі братства-цехи, не тільки обслуговували свята, гуртуючися в ансамблі, але й супроводжували військо у походах. Про високий рівень музичної культури цехів свідчить Реєстр нотованих записів Львівського братства за 1697 рік, який містить 398 композицій із зазначенням їх авторів — Ділецького, Тавлевича, Завадовського, Колядчина, Чернушина, Лаконеця, Шаваровського та ін.

Поширення на Україні, зокрема на Запоріжжі, набрав багатоголосий спів. Обдарованих співаків вже у XVIII-му столітті забирали до Петербургу у придворні хори, де вони вславились своїм мистецтвом.

Шкода, що збирачі фолкльору, зокрема народних дум, не цікавилися належно їх творцем та носієм-кобзарством часів Запорізької Січі.

Микола Чорний

Капеля бандуристів ім. Т. Шевченка виступить у Воррені

Капеля бандуристів ім. Т. Шевченка.

Воррен, Миш. — Після успішного концерту 19-го травня в Клівленді, який відбувався під патронатом губернатора Огайо і посадника міста Парми, 2-го червня Капеля бандуристів ім. Т. Шевченка виступить у Воррені, Миш. у Фітцджералд гайскул авдиторії і це буде останній концерт перед історичною поїздкою Капелі в Україну в четвер, 6-го червня, з допомогою подорожнього бюра СКОБ Марійки Гельбіг і вже 8-го червня (субота) відбудеться перший концерт Капелі на українській землі, в столиці Києві в залі Театру опери і балету ім. Т. Шевченка, а 9-го червня в Палаці Україна. Головним диригентом Капелі є маестро Володимир Колесник.

Турне Капелі в Україну відбувається, як відомо, під патронатом урядів З'єднаних Стейтів Америки і Канади, Ієрархії Українських Церков, СКВУ, Українського Народного Союзу, Українського Братського Союзу, СУК „Провидіння", Руху, Товариства української мови, Спілки письменників України, студентських організацій, Фонду культури та Товариства „Україна".

Потрясаюча...

(Закінчення зі стор. 2)

СВУ, розкулачувань, сибірів, русифікації, Вінниць?...

Значить! І тут починається наша драма, либонь споконвічна. Делоне про таке не підозрівав; але Симоненко догадався, зрозумів Стус, і Тихий, і Марченко, і Григоренко. І цілий ряд достойних, живих речників українського відродження. Тільки це, виглядає, цілком дрібний фрагмент нації. Ніяк не в паралелі, скажім, до Грузії, де 99 відсотків висловило свою свідомость!

А у нас що? 70 відсотків за зону! За СССР! Ну, хай за УССР! Оце воно? Наша відповідальна свідомість? Гей!

Нам же якось і в вус не віє. Живемо своїм дрібничковими буднями, прикриваємо очі, щоб не разило світло. Чесна молодь, студенти ведуть перед. Але слова не мають. Тож двері залишаються і відкритими, і порожніми; мало хто спішить... Невже ж і дальше компроміс гречкосійства, та богокудства, та українства? Аж так вже розколов душу народу комуністичний дурман? Довів аж до такого збараніння та отупіння?...

Без книжечки Делоне якось не приходять такі крамольні думки в голову. Читаєш пресу, листи; ніби все дуже гарно, споглядаєш наочні зміни, тризуби, гідні, синьо-жовті прапори, суверенітет, хороші фрази, можливості майбутніх домовлень, компромісів... Еге ж! Ось воно де: Компромісн. На цьому, а не на ідеї будується тепер наша дійсність. Від Делоне, чи Симоненка, чи Стуса, нема, і не може бути компромісів. Не мішають же ж олії з водою, ні вишивки з брезентом!

А в нас тепер чомусь наставлення на компроміси. Властиво, на неправдиві компроміси. Справжні компроміси — хороше діло, але вони виключно між рівними партнерами. Між вертухаями та мешканцями зони, компроміси — анекдот, забава кота з мишкою, або ж проста недотепність від відсталости, обставин чи дрельної несвідомости.

Я, ясно, проти якихбудь компромісів: Україна ж у зоні під контролею вертухаїв. Дві речі тут слід підкреслити, як, мабуть, невже ну в нашій „політиці": практично моя думка всує, ніхто на неї не зверне уваги. А друге, можливо, вагоміше: такий компроміс змазує основну ідею, з'їдає мов сульфурна кислота. Після такого компромісу — нема, бо недоречний тут ні Делоне, ні Симоненко, ні Стус, ні вся українська ідея. У нас, зрештою, це не перший такий компроміс!

Дай, Боже, щоб був він останнім! Щоб нові покоління доходили до своїх рішень не від комплексу рабства, не від зонної атмосфери та уявної потреби компромісів із вертухаями; їх же абсолютна меншість, і сила їх тільки від нашого маловірства, слабодухости, нерішучости, непевности... Словом: від нашої слабости вони сильні!

Допоможи нам, Господи, зрозуміти таємницю Істини, пізнати джерело сили, і від правди та любови Твоєї перемогти Твоїх супротивників, а наших заклятих ворогів!

Створено фонд Павла Чубинського

Недалеко від траси Київ-Бориспіль знаходилась садиба відомого українського етнографа, поета, автора гимну „Ще не вмерла Україна" Павла Чубинського. На початку 30-их років місцева влада наказала розібрати його будинок на дрова, а родичів митця пустити по світу.

З дощок і колод будинку Чубинського у сусідньому селі Гора спорудили склад для зберігання насіння, який стоїть ще й досі. Збереглися й дуби з панського саду, які, однак, місцеві колгоспники кожен рік потиху рубають.

Зараз місце, де стояв будинок, заросло бур'янами, але там плянується збудувати готель для іноземців. Необхідно застосувати термінові заходи для порятунку батьківщини Павла Чубинського. Для цього треба зберегти дуби, які ще залишилися, розробити проєкт садиби поета (ще живі люди, що пам'ятають будинок Чубинського), викупити склад, збитий з меморіяльних дошок й за допомогою цих та інших матеріялів на цьому ж місці наново відбудувати будинок Павла Чубинського, відкривши в ньому музей поета й етнографа.

Для цього необхідні засоби. Київський екологокультурний центр, газета „Комсомольскоє знамя" та КМО України відкрили з цією метою фонд відновлення садиби-музею П. Чубинського.

Його розрахунковий рахунок — No 00060997 І В ОПЕРУ Укрпромбудбанку м. Києва МФО 300012 з позначкою — „на відновлення садиби-музею П. Чубинського."

Сподіваємось на Вашу допомогу, адже пам'ять — це те, що робить кожного з нас людиною, а всіх разом — людством.

Пресцентр Київського Еколого-Культурного Центру

СПІВАЧКА З УКРАЇНИ В ЮНІОН

Нюарк-Юніон, Н.Дж. — Концерт відомої співачки з Києва Ніни Матвієнко відбудеться тут у неділю, 2-го червня, в залі середньої школи Бирнетт. Початок о год. 7-ій вечора. Вступ — 15 дол., сеньйори, студенти — 10 дол. Інформації можна отримати, телефонуючи на число (215) 437-4815.

ПРЕДСТАВНИКИ ОПОЗИЦІЙНИХ партій Сербії формально об'єдналися у бльок, який дістав назву „Об'єднана демократична сербська опозиція". Голова націоналістичної партії Руху за обновлення Сербії відомий публіцист Вук Драковіч заявив, що нова політична група використовує для усунення комуністів від влади всі законні методи боротьби, включаючи парляментський бойкот і демонстрації протесту. В даний час комуністи утримують 200 з 250 місць у республіканському парляменті. За словами В. Драковіча, „Сербія ніколи не була більш непопулярною за кордоном і у власній країні, ніж нині", коли уряд Слободана Мілошевіча привів республіку на грань громадянської війни і позбавив країну західніх кредитів.

АВСТРІЯ ПЕРЕКОНУЄ Чехо-Словаччину, що вона повинна відмовитись від атомових інсталяцій, зокрема реакторів, навіть якщо вони працюють тимчасово для мирних цілей. Канцлер Австрії Франц Враніцкі заявив прем'єр-міністрові Чехо-Словаччини Маріянові Чалфо, що Европа повинна дати приклад у відмові розбудовувати атомову індустрію, маючи сумний досвід з вибуху в Чорнобилі. Австрія надіється, що Чехо-Словаччина закриє усі атомові електростанції, зокрема в місцевості Ясловске Богуніце, розташованій 60 кілометрів від австрійского кордону.

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Добродіїв Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. декан Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію у вівторок, 4-го червня 1991 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці, в Озон Парку, Н. Й. за Блаженнішої Пам'яті:

д-ра РОМАНА ГОЛІЧЕКА
д-ра МИРОНА ІВАНИЦЬКОГО
ВАСИЛЯ КИЯ
ЯРЕМУ КУРДИДИКА
ДМИТРА ЛАҐОШНЯКА
ФІЛАРЕТА ЛУКІЯНОВИЧА
ІВАНА ЛУЦИКА
проф. СЕМЕНА МИХАЙЛИШИНА
МИКОЛУ НОВАКА
д-ра ЄВГЕНА ОМЕЛЬСЬКОГО
ЕМАНУЇЛА ПРИТУЛУ
д-ра АНТОНА СЛИЖА
д-р ОЛЬГУ М. СМІГУРОВСЬКУ

Всіх жертводавців ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів.

Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Добродіям ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

У глибокому смутку повідомляємо рідних, знайомих і прихильників таланту, що 17-го лютого 1991 р., несподівано з Волі Всевишнього відійшов у вічність в Польщі, де проживав на емеритурі

бл. п.

ЛЮБОМИР МАЦЮК

ВІДОМИЙ СПІВАК УКРАЇНСЬКИХ І ЧУЖИНЕЦЬКИХ СЦЕН.

У глибокому смутку:

дружина — ВАЛЯ
братанок — ОРЕСТ з родиною у Львові
кузинка — ЗЕНОВІЯ СИДОРАК з дітьми в ЗСА
та ближча і дальша родина в Україні та Америці

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ВЕСЕЛІ ХЛОПЦІ З „ВЕСЕЛОГО ЛЬВОВА"

Несподівано, 15-го травня, завітав до нас у Норт Порт на Флориду вокально-музичний ансамбль „Веселий Львів" з програмою „Заспіваймо разом". Це справді потішило нас, бо день перед тим довелося пережити сумну імпрезу і треба її тут згадати: ми прослухали доповідь інж. Володимира Ракоїда з Держтелерадіо УРСР і побачили фільм про наслідки створення працівниками цієї інституції документальної стрічки „Закрита зона" відразу після вибуху в Чорнобилі. Всі вони заплатили за виконання свого обов'язку втратою здоров'я, а В. Юрченко — смертю. Сам інж. Ракоїд довго перебував в лікарнях, мав багато переливань крови і тепер перебуває в ЗСА на лікуванні. Зла іронія в тому, що комуністичний уряд посилав цих молодих людей фільмувати трагедію Чорнобиля і наражував їх життя і здоров'я на смертельну небезпеку, а потім результати роботи забирав, засекречував і не дозволяв публікувати. З гіркістю згадує інж. Ракоїд, як, прибувши до ЗСА, поспішив до Об'єднаних націй, де йому показали все про Гірошіму, але про Чорнобиль — нічого. Коли він запитав провідниці, чому це так, вона відповіла: „Зачекайте, я запитаю". Як повернулась, сказала: „Зверніться до свого представництва в ОН". Все стало ясно... Отже, совєтська пропаганда не тільки засекретила чорнобильську справу, але й переконала визначних лікарів Заходу, що потерпілим подано недоцільну допомогу, лише, бачиш, надміру емоційні українські емігранти — „попадають в гістерію".

Тяжко на серці, але зараз мій обов'язок згадати і про веселе.

Виступ „Веселого Львова" почався таки поважно, молитвою „Отче наш" Вербицького (а capella). Складається ансамбль з п'ятьох чоловіків, що співають і супроводять власний спів грою на 7-ох інструментах: трубці, електричній гітарі, клавішному інструменті, електронічному барабані, акардеоні, а перкусію репрезентують бубон і тамбурін. Гармонізація пісень пристосована до цих модерних електронічних інструментів. Дві перші пісні познайомили нас із солістом Володимиром Цімурою. Він має дзвінкий, милозвучний голос і ним свобідно володіє. Для кращого ефекту, на нашу думку, у пісні про Україну на фразі: „Моя Україно, ти матінко мила" варто перейти на п'яно або навіть на фістулу.

У стрілецьких піснях конечно уживати оригінальні тексти і не замінювати стрільця козаком. Правда, це в большевицькій дійсності не є легко, бо там все позмінювано, але ці молоді ентузіясти української музики повинні так зробити. Хотілося б згадати всі пісні, але обмежимося тільки деякими. „Козацька люлька висить на стіні" — це композиція керівника ансамблю Зиновія Кметя, соло Ігоря Костева і трубка Тараса Гринюка. Вона дуже оригінальна і ностальгійна. Дует в пісні Т. Шевченка „Така її доля" продемонстрував дуже гарне п'яніссімо в кінці рефрену. Закінчено першу частину двома піснями Володимира Івасюка „Поглянь, усе на світі зацвіло" і „Водограй", які дуже добре звучать і відповідають стилеві цього ансамблю.

Друга частина розпочалася полькою „Лист". Це веселі куплети Зеновія Кметя з приспівом: Приїжджайте, стрийку, на пиво до Льва, приїжджайте, стрийку, приїжджайте живо, бо у нас у Львові дуже добре пиво". В подібний спосіб Зиновій Кметь розказує в пісні „Пшеничні вуса" про кавалера з ясними вусами. Справді тяжко повірити, що ці сповнені невичерпного гумору молоді виконавці, творці веселого жанру — виховані в тих тяжких умовах совєтських. Виглядає, що козацький гумор є невмирущий. Вистачить відчути себе козацьким нащадком і позбутися страху — тоді „море по коліна". Вони так і сказали мені: „Бо ми си вже тепер не боїмо і самостійну Україну таки виборемо".

В народних піснях ансамбль дуже приємний, свобідний, використовує велике багатство фольклорного матеріялу в модерний спосіб.

Тарас Гринюк (з Надвірної) зробив нам милу несподіванку, в пісні „Дівчина з косою" показавшись неабияким інтерпретатором-піснярем, а ми думали, що він тільки прекрасно грає на трубці і сопілці. Пісня „По той бік гора" повна не лише ніжности, але й глибокого патріотичного почуття. Дві пісні Романа Купчинського „Засумуй, трембіто" і „Ірчик" також безконкуренційні. Та й в інших піснях панує чіткий ритм і легкість виконання. Ще годиться згадати скромного Мирослава Остюка, котрий створює основу музичного звучання, граючи на клавішному інструменті і акардеоні.

З великою щирістю виправдувався В. Цімура перед виконанням арії Андрія з останньої дії опери „Запорожець за Дунаєм", нібито він не знає тексту молитви „Владико неба і землі", а тільки так, як їх вчили в консерваторії і як надруковано у всіх совєтських партитурах: „Блаженний день, блаженний час, сіяє нам вже рідна воля".

Це пригадало мені цікавий інцидент, що трапився мені минулого літа в Києві, коли для учасників III-го Конгресу СФУЛТ-у поставлено в оперному театрі „Запорожця" і я була свідком. як після вистави д-р Шегедин дорікав Дмитрові Гнатюкові за те, що той дозволяє викидати молитву. Гнатюк намагався пояснити, які він має труднощі як директор опери, коли йдеться про зміни. Деякі співаки взагалі не хочуть вивчати українських текстів і хоч ніби прийшла гласність, а щось змінити — важко.

Я залишила обох дискутантів і пішла за куліси до тенора Солов'яненка, бо це він співав незвичні мені слова у цій всім знаній арії. На мій запит, чому це так, співак подав мені ноти, що лежали в його гардеробі на роялі і в яких за редакцією Максима Рильського на підставі текстів з XIX-го століття були надруковані слова „Блаженний день". Солов'яненко сказав, що взагалі не знав, що існує якийсь інший текст до цієї арії. До речі, цей текст є вельми патріотичний і в третьому куплеті таки не обійшлось без Бога, бо Андрій співає: „Щасливу путь нам, Боже, дай і ми побачим рідний край". Але видно, що атеїсти-большевики не хотіли дозволити, щоб зі сцени прозвучала молитва і заставили Рильського змінити текст. Це спіткало і кант про „Почаївську Божу Матір", де чудо здійснив, за совєтським варіянтом козак Залізо, а не Божа Матір.

Володимир Цімура з радістю заявив, що дістав вже тут, в Америці, повний текст арії „Владико неба і землі", тепер його вивчає і в майбутньому буде співати.

Члени ансамблю „Веселий Львів" — це переважно колишні студенти Львівської консерваторії. Разом вчились, товаришували і тепер разом працюють і виступають.

Ще й ще раз переконуємось, скільки в Україні талановитої і працьовитої молоді, скільки в неї щирого непідробного патріотизму.

Ніля Стецьків

Загальні збори Українського Села у Воррені

Дирекція корпорації Українського села у Воррені на 1991 рік (сидять, зліва): Юстина Нелліґен — перший заступник президента, Степан Віхар — президент, Уляна Мазяк — скарбник, Зенон Василькевич — третій заступник президента; стоять (зліва): Емі Бужинські, Іван Дадсон, Стефанія Дуб, Ігор Іваницький, Катерина Стойко, Лев Воробкевич та Ольга Адамек.

Загальні збори організації — це іспит зрілости уступаючої управи, коли вона складає звіт перед своїм членством про свою працю для добра тієї організації. Присутність на зборах залежить від рівня зацікавлення членства даною організацією. Коли йдеться про Українське Село, то ця корпорація за відносно короткий час блискуче здала іспит і вповні заслужила на довір'я громади.

Цьогорічні загальні збори відбулися у п'ятницю, 12-го квітня при численній присутності членства. Збори відкрив президент корпорації Стефан Віхар. Він привітав присутніх і після звіту голови верифікаційної комісії Емі Бужинські ствердив правосильність зборів. Опісля попросив однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять померлих у минулому році двох членів дирекції (Л. Сакса і С. Антоніва), а також інших членів корпорації. Після того секретар корпорації Ігор Іваницький прочитав в українській і англійських мовах протокол попередніх загальних зборів, який прийнято без змін. Відтак звітувала скарбник Уляна Мазяк. Її детальний звіт виявив задовільне і ощадне ведення господарки Українського Села.

Обширним був звіт президента Стефана Віхара. Він проаналізував працю дирекції за минулий рік, вказуючи на численні додаткові обслуги для Українського Села. Зокрема він відзначив корисну працю Юстини Нелліґен і Михайла Томина.

Коротко звітували ще перша заступниця голови Юстина Нелліґен, секретар Ольга Адамек і Стефа Дуб. За відсутнього Михайла Томина звітував Лев Воробкевич. Слід підкреслити, що усі звіти дирекції були друковані у чепурно виданій брошурці. Усі вони були прийняті одноголосно.

У дальшій частині скарбник Уляна Мазяк подала запропонований бюджет на 1991 рік, який було прийнято. На внесок статутової комісії вирішено зменшити число членів дирекції з п'ятнадцяти до дванадцяти осіб. За номінаційну комісію звітувала її голова Юстина Нелліґен. Вона запропонувала склад дирекції на 1991 рік. Її пропозицію було прийнято. Члени корпорації подавали побажання до нової управи відносно праці на майбутнє.

На першому засіданні нова управа розподілила обов'язки в такий спосіб: Стефан Віхар — президент, Юстина Нелліґен — перший заступник, Михайло Томин — другий заступник, Зенон Василькевич — третій заступник, Ігор Іваницький — секретар протоколів, Ольга Адамек — секретар кореcп., Уляна Мазяк — скарбник. Члени: Стефа Дуб, Іван Дадсон, Катерина Стойко, Емі Бужинскі і Лев Воробкевич. Анастазія Волкер залишилася почесною головою, а Ярослав Карпінський — правним дорадником.

Зенон Василькевич

„Свячене" ОДВУ в Філядельфії

Давня традиція засісти до спільної трапези і після чину освячення споживати „сніди" у дружній розмові — жива серед нас і тепер, далеко від рідної України. Така трапеза відбувається в часі між Великоднем і Вознесенням. Перша така гостина проходить у власному родинному крузі після Великодньої всенощної, утреньої і Воскресної Літургії, коли родина, після посвячення т. зв. „снідів", у які входять паска, крашанки чи писанки, ковбаса чи шинка, сир, масло і хрін, — сідає за стіл „розговлятися". Людина радіє Празникові Воскреслого Христа і поєднує це з радістю відродження усієї весняної природи.

Цього року Великодні свята майже збіглись із п'ятою річницею трагедії Чорнобиля в Україні, а заразом з повнішим осягненням наслідків її для української землі і для людини, що живе на ній. Отож тяжка одо'яна чорнобильська хмара притьмарила цьогорічний післявеликодній період.

Все ж бажання зберегти традицію і знайти в дружній атмосфері хвилину відпруження не раз перемагає перепони. Так було цим разом із „Свяченим" ОДВУ (Організації Державного Відродження України) у співпраці з Українським Золотим Хрестом (УЗХ). Відбулося воно 27-го квітня 1991 р. в приміщенні УКУ, підготовано страви і програму власними силами, треба додати — з ентузіязмом! Заквітчані святкові столи приваблювали око. Зійшлися гості, прибув священик, о. мітрат Зенон Злочовський. Майже в останній хвилині перед початком трапези дізналися ми, що до нас завітають гості з-поза членства ОДВУ і УЗХ, а то й з іншого континенту. Були це два депутати з України й інші визначні особи. Відкрила наше „Свячене" Наталія Пазуняк, яка привітала всіх зібраних на чолі з о. мітратом, зокрема гостей здалека — депутатів Володимира Крижанівського з Києва і Сергія Марченка з Донеччини, та передала ведення імпрези маестрові Миколі Кавці, який попросив отця мітрата посвятити „сніди". Після чину освячення пролунав тропар „Христос Воскрес".

Маестро Кавка ввів погідний, радісний настрій. Безпосередньо причетний до того також наш відомий скрипаль Петро Прус. Він майстерно виконав на скрипці власну композицію на Великодню тему, яку присутні прийняли з вдячністю. Відтак запрошено до виступу нашу молодь із покоління дітей та внуків. Гарно з тонким відчуттям продеклямувала Марта Михайлюк-Рубель вірш „Великдень", а тоді прочитала також вірш своєї покійної матері бл. п. Катрусі Михайлюк і це привернуло наші думки до тих незабутніх людей, що недавно відійшли від нас.

Однак найбільше оплесків дістали найменші: Адріян, Наталя і Маруся Процюки, діти Уляни і Олеся Процюка. Зодягнені у вишиванки, вони продеклямували віршик на великодню тему. Так брали участь у програмі „Свяченого" три покоління.

Після цієї короткої програми увагу присутніх прикували виступи наших гостей, депутатів Верховної Ради України. Вони тішилися з тієї обставини, що й найменші наші діти з любов'ю вивчають на чужині рідну мову. У своїх коротких виступах депутати поінформували про тяжкий стан в Україні і висловили тверду віру в остаточну перемогу народу в його змаганнях за повну незалежність.

Філядельфійськими гостями, з-поза рядів Відділу ОДВУ, очоленого інж. Ярославом Жмуркевичем, і Відділу УЗХ, очоленого Ольгою Нич, були визначні громадяни нашого міста — голова НТШ д-р Леонід Рудницький з дружиною та д-р Тетяна І Зенон Цісики, а також Уляна Мазуркевич, голова Комітету сприяння Рухові у Філядельфії. Нашу трапезу вшанував також інж. Іхтіяров ресорту внутрішніх справ уряду УНР.

Багато поспріяли успіхові імпрези Микола і Володимир Кавки, Михайло і Ольга Нич і Ярослав і Стефанія Жмуркевичі, а також наша молодь, зокрема з родин Процюків, Стецин і Рублів.

Н. П.

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ дослідами конгресової комісії виказується, що не зважаючи на збільшення фондів для федерального судівництва, це не зменшило кількість залеглих судових справ. Судові справи, зокрема ті, що пов'язані з наркотиками, збільшуються з такою швидкістю, що їх не вспівають розглянути. Як цьому запобігти, ще не вирішено, але треба це буде зробити дуже скоро, бо в іншому випадку може дійти до цілковитого хаосу цілого судівництва.